
Referanser: KM 16/97, KR 41/14

Saksdokumenter:

KM 13.1/15 Brev fra Kulturdepartementet 17. februar 2014: *Orientering om delegering av myndighet til å fastsette særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter.*

KM 13.2/15 Regler om sammensetning av og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet, fastsatt av Kirkerådet 16. februar 2001.

Forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjenesten

Sammendrag

Kongens myndighet etter lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 2 tredje ledd til å fastsette særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter er delegert til Kirkemøtet, jf. kgl. res. 13. desember 2013.

I denne omgang legges det opp til at det kun gjøres nødvendige justeringer i den gjeldende forskrift for døvemenigheter som følge av delegasjon. Det legges ikke nå opp til større materielle endringer i forskriften. Forslaget behandles av Kirkemøtet 2015.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven) § 2 tredje ledd, jf. delegasjon kgl. res. 13. desember 2013, følgende forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjenesten:

Forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjenesten

Fastsatt av Kirkemøtet xx.xx.2015 med hjemmel i kgl.res. 13. desember 2013, jf. lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven) § 2 tredje ledd.

I

§ 1. Den kirkelige betjening av døve er organisert i døvemenigheter med utstrekning og navn fastsatt av Kirkerådet.

§ 2. Døveprosten er nærmeste overordnede for døveprestene og andre som er tilsatt av bispedømmerådet. Døvepresten (soknepresten) er arbeidsleder for døvekapellan og andre tilsatte av bispedømmerådet og sørger for den nødvendige samordning med Døves menighetsråd

Døveprestedtjenesten omfattes for øvrig av bestemmelsene i Tjenesteordning for menighetsprester og Tjenesteordning for proster, så langt de passer.

§ 3. Oslo biskop fører tilsyn med den døvekirkelige virksomhet, prestene og øvrige tilsatte i samsvar med bestemmelser gitt i tjenesteordning for biskoper. Tilsynet skal utøves i samråd med biskopen i det bispedømmet som omfattes av den aktuelle døvemenigheten.

§ 4. Tilsetting av døveprost, prester og andre statlige tjenestemenn knyttet til den kirkelige betjening av døve foretas av Oslo bispedømmeråd. For tilsetting gjelder forskrift om tilsetting av menighetsprest og personalreglement for prester i Den norske kirke så langt de passer. Ved tilsetting av døveprost skal Døvekirkenes fellelsråd gis anledning til å uttale seg.

§ 5. Døvekirkenes drives etter vedtekter godkjent av Kirkerådet. Vedtektene kan ikke være i strid med bestemmelsene i dette regelverk.

§ 6. For den menighet som er knyttet til den enkelte døvekirke skal det velges et Døves menighetsråd. Med samtykke fra Kirkerådet kan det velges menighetsråd også for døvemenighet som ikke er knyttet til en døvekirke. Kirkelovens bestemmelser i §§ 6-11 om menighetsrådet og menighetsmøtet gjøres gjeldende så langt de passer. Tilsvarende omfattes Døves menighetsråd av gudstjenestebøkens bestemmelser om menighetsrådets avgjørelsesmyndighet, og av bestemmelsene om bruk av kirken.

Døves menighetsråd treffer avgjørelser og opptrer på vegne av døvemenigheten når det ikke er fastsatt i eller i medhold av denne forskriften at myndigheten er lagt til et annet organ. Rådet har ansvar for anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor, og for anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til dåps- og konfirmasjonsopplæring. Menighetsrådet har om nødvendig også ansvaret for anskaffelse og drift av egnede gudstjenestelokaler. Opprettelse av stillinger skal godkjennes av Døvekirkenes fellelsråd.

§ 7. Døves menighetsråd samles årlig til et felles møte for behandling av aktuelle saker av felles kirkelig karakter. Døvekirkenes fellesmøte gir uttalelse når Kirkerådet eller annen kirkelig myndighet ber om det, eller når fellesmøtet av eget tiltak ønsker å uttale seg. I

tillegg til menighetsrådsmedlemmene består Døvekirkenes fellesmøte av inntil tre representanter fra hvert menighetsutvalg, Oslo biskop eller den biskopen oppnevner i sitt sted, en representant oppnevnt av Kirkerådet, døveprosten, en representant valgt av og blant de statlig tilsatte i døvekirkelig arbeid som ikke er medlem av menighetsråd og en representant valgt av og blant de øvrige tilsatte i døvemenighetene.

§ 8. Blant fellesmøtets menighetsrådsmedlemmer velger Døvekirkenes fellesmøte en representant med vararepresentant fra hver døvemenighet til Døvekirkenes fellesråd. Fellesmøtet kan i tillegg velge en representant med vararepresentant blant de av fellesmøtets medlemmer som kommer fra menighetsutvalgene. Fellesrådet består for øvrig av en representant oppnevnt av Oslo biskop, døveprosten og en representant valgt av og blant de tilsatte i døvemenighetene. Representantene velges for to år.

§ 9. Døvekirkenes fellesråd skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan vekke og nære det kristelige liv i døvemenighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og i forhold til andre organer og instanser i Den norske kirke.

Døvekirkenes fellesråd er ansvarlig for opprettelse og nedleggelse av stillinger som lønnes over fellesrådets budsjett, og foretar tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for disse. Før tilsetting og fastsetting av instruks skal vedkommende menighetsråd gis anledning til å uttale seg. Fellesrådet kan bemyndige menighetsråd til å utøve arbeidsgiverfunksjoner for stilling hvor dette ellers ville ligge til fellesrådet.

Døvekirkenes fellesråd gir uttalelse i forbindelse med tilsetting av døveprost, fremmer samlet forslag til statlig tilskudd til det døvekirkelige arbeid, og avgir for øvrig uttalelse når Kirkerådet eller annen kirkelig myndighet ber om det, eller når fellesrådet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

Døvekirkenes fellesråd kan i samråd med Døves menighetsråd oppnevne egne menighetsutvalg for områder i de enkelte distrikter som ikke sokner naturlig til en døvekirke.

Døvekirkenes fellesråd skal ha en daglig leder av virksomheten.

§ 10. Nærmere regler om sammensetning av og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet, fastsettes av Kirkemøtet etter forslag fra Døvekirkenes fellesråd.

§ 11. Disse bestemmelser innebærer ingen begrensninger i de rettigheter og plikter døde har som medlemmer av Den norske kirke i det sokn der de er bosatt.

§ 12. Forskriften trer i kraft straks.

II

Kirkerådet bemyndiges til å foreta mindre endringer i regelverket.

Saksorientering

Kongens myndighet etter lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 2 tredje ledd til å fastsette særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter er delegert til Kirkemøtet, jf. kgl. res. 13. desember 2013.

Dette innebærer at Kirkemøtet har myndighet til å endre de gjeldende forskriftene og fastsette nye ordninger for kategorialmenigheter.

Det er ved kgl. res. med hjemmel i kirkeloven § 2 tredje ledd fastsatt ordninger for to typer kategorialmenigheter:

- døvemenighetene, jf. forskrift 17. april 1998 nr. 338 og
- samisk menighet i sørsamisk språkområde, jf. forskrift 11. desember 2008 nr. 1317.

I denne omgang vil det kun være aktuelt å gjøre nødvendige justeringer i de gjeldende forskrifter for døvemenigheter og sørsamisk menighet (se sak KM 14/15).

Kirkerådet har i utforming av denne saken mottatt viktige innspill fra Døveprostiet, Døvekirkenes fellesråd og Oslo bispedømmeråd. Det ble 27. august 2014 holdt et eget møte mellom representanter for Kirkerådets sekretariat og de tre organer hvor blant annet forslag om fjerning av døvedistrikter fra forskriften ble fremmet.

Forslag om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten ble fremmet i 1993 av Kirkedepartementets rådgivende komite for den geistlige betjening av døde. Departementet sendte forslaget ut på høring i 1997 til bl.a. døvemenighetene, biskopene, bispedømmerådene, Kirkerådet og andre kirkelige organer og organisasjoner. Kirkemøtet 1997 behandlet «Ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten», jf. sak KM 16/97.

Det er i dag 4 døveprestdistrikter og 6 døvemenigheter. Distriktene er Det østenfjelske distrikt, Det nordenfjelske distrikt, Det vestenfjelske og Det sør-vestenfjelske distrikt. Døvemenighetene er Oslo, Stavanger, Bergen, Møre, Trondheim og Tromsø menigheter. Dessuten er det etablert menighetsutvalg i Kristiansand, og i Sandefjord. Døvekirken er organisert som et eget døveprosti knyttet til Oslo bispedømmeråd.

Døvekirkenes fellesråd og Døveprosten oppgir i sin årsmelding for 2013 at ca 2.700 personer er registrert som medlemmer i kirkens medlemsregister og at døvekirken har ca 20.000 medlemmer som målgruppe, inkludert de døves nettverk som foreldre og søsken osv.

Døvekirkenes fellesråd har ca. 10 stillinger og døveprostiet ca. 21 stillinger.

Døvekirken har i dag tre hovedbevilgninger, alle er statlige. For 2014 ble det over statsbudsjettet (post 71 tilskudd til kirkelige formål) bevilget midler til fellesrådets betjening av døve på kr 10 590 000 i 2014, forvaltet av Døvekirkenes fellesråd. Denne bevilgningen ble fra 2012 overført til Kirkerådet sammen med enkelte andre tilskuddsposter til kirkelige formål.

Oslo bispedømmeråd mottar bevilgning til de stillinger som er underlagt døveprosten og til trosopplæring. Bispedømmerådet har ansvaret for disponeringen av disse bevilgningene. For 2014 var denne på kr 13 200 000. I tillegg kommer trosopplæringsmidler fordelt fra Kirkerådet. Dette var i 2014 kr 1 150 000.

Departementet fastsatte 6. februar 2014 felles retningslinjer for disponering av statstilskuddene på post 75 til trosopplæring og post 77 tilskudd til virksomhet i Den norske kirke. Tilskuddet til Døvekirkenes fellesråd inngår i post 77. Kirkemøtet fikk delegert fullmakter til å fordele rammene mellom de ulike tilskuddsmottakerne. Det betyr at disse fra 2015 ikke lenger fastsettes av departementet. Kirkemøtet vedtok i sak KM 10/14 å benytte samme fordelingsnøkkel mellom tilskuddsmottakerne i 2015 som i 2014. Det er Kirkemøtet som må ta stilling til fordelingen mellom de ulike kirkelige virksomhetene fremover. Det er ventet at oppgaven med fordeling av tilskuddsmidler til presteskaper også vil bli overført Kirkemøtet, men det er uklart når dette vil skje.

Merknader til endringsforslagene

Det vil være behov for å foreta noen mindre justeringer/endringer i regelverket som følge av at Kirkemøtet har fått myndighet til å fastsette regler for døvemenigheter.

Generell merknad

I dag regulerer forskriften oppgaver og myndighet blant annet mellom døvemenigheter og døvedistrikt. Siden distriktet har svært liten praktisk funksjon, og i antall (6 mot 4) nærmest faller sammen med menighetsinndelingen har Kirkerådet kommet til at distriktene kan utgå, slik at forskriften kun omtaler døvemenighetene. Oslo bispedømmeråd og døvekirkenes fellesråd opplyser at døvedistrikt ikke inngår i noen arbeidsavtaler som er inngått. Denne endringen trenger ikke ha som konsekvens at inndeling av døvekirken i samarbeidsområder eller distrikt bortfaller, men Kirkerådet anser ikke det som nødvendig at forskriften regulerer dette nivå. Dette kan Døvekirkenes egne organer eventuelt fastsette selv.

Det legges derfor opp til at man benytter døvemenighet i stedet for døvedistrikt i forskriften.

Merknader til enkelte paragrafer

§ 1:

Det foreslås at myndigheten til å fastsette utstrekning og navn på døvemenigheter legges til Kirkerådet. I praksis vil dette handle om å godkjenne nye menigheter. Myndigheten ligger i dag i departementet. Det kan være naturlig at Kirkerådet, som Kirkemøtets iverksettende organ, overtar rollen ut fra et helhetskirkelig perspektiv hvor døvekirken anses som et ansvar for hele kirken. Kirkerådet motsvarer, som sentralkirkelig styringsorgan, den rollen departementet har hatt. En kan se for seg at det i fremtiden kan opprettes flere og andre kategorialmenigheter, og at overordnet forvaltningsansvar derfor bør ligge ett sted.

Myndigheten til å fastsette utstrekning og navn på menigheter, og opprettelse av nye menigheter, vil kunne medføre visse økonomiske konsekvenser, både i form av støtte til leie eller kjøp av kirke og økte stillingsressurser. Kirkemøtet vil i fremtiden fastsette rammer for ulike kirkelige formål. Det taler for at Kirkerådet, som Kirkemøtets utøvende organ, bør godkjenne endringer i organisering av døvemenigheter etter forskriften § 1.

Et alternativ kan være å gi ansvaret til Oslo bispedømmeråd. Tilsetting av prester og andre tjenestemenn foretas av Oslo bispedømmeråd, og døvekirkenes virksomhet ligger under Oslo biskop som dermed har et nasjonalt tilsynsansvar for det døvekirkelige arbeidet. Oslo bispedømmeråd har en opparbeidet fagkompetanse på døvekirkelige spørsmål, forvalter statlige midler til døvepresttjenesten i sitt budsjett og tilsetter døveprester og andre.

Bispedømmerådet har på delegasjon fra departementet 19. juli 1996 myndighet til etter kirkeloven § 2 andre ledd å fastsette navn på kirke og sokn, og foreta sokneendringer innen Oslo bispedømme. At bispedømmerådet har myndighet til å foreta slike endringer i kirkelig inndeling, kan tale for at myndigheten til å fastsette utstrekning og navn også på døvemenigheter legges til Oslo bispedømmeråd, selv om slike menigheter strekker seg ut over Oslo bispedømmes eget geografiske område.

Når det her foreslås at myndigheten legges til Kirkerådet, så er det for å tydeliggjøre at Kirkerådet på vegne av Kirkemøtet er det sentralkirkelige organ som fatter beslutninger som gjelder hele kirken. Det vil være en forutsetning for Kirkerådet at i alle saker om opprettelse av nye døvemenigheter eller endringer av disse skal uttalelser fra Døvekirkenes fellesråd og Oslo bispedømmeråd innhentes.

§ 2:

Det foreslås mindre endringer i § 2 annet ledd for å ta hensyn til utviklingen av prestatjenestens organisering (prostereformen) siden forskriften ble vedtatt i 1998. Tjenesteordning for menighetsprester og Tjenesteordning for proster gjelder så langt de

passer, med det tillegg at også andre statlig kirkelige tilsatte har døveprosten som sin overordnede. Andre statlige tilsatte er i dag bl.a. kateketer og trosopplæringsmedarbeidere. Menighetens døveprest er for øvrig arbeidsleder for døvekapellan og andre tilsatte i bispedømmerådet innen menigheten i tråd med Oslo bispedømmeråds praksis. Den foreslåtte endringen om at distriktet utgår også i denne paragraf er allerede gjennomført ved de ansettelsene som har funnet sted. Døveprost er den formelt overordnede for alle prestene og tilsvarende er kirkeverge overordnet alle ansatte i fellesrådet.

§ 4:

Siden bispedømmerådet fra juni 2012 også er tilsettingsorgan for proster, jf. Personalreglement for prester i Den norske kirke § 1, vil døveprosten og døveprester bli tilsatt av Oslo bispedømmeråd. Bestemmelsen rettes opp i samsvar med dette.

§ 5:

Det vil være naturlig at Kirkerådet godkjenner vedtekter for døvekirken, som etter gjeldende bestemmelser er lagt til departementet. Siden Kirkemøtet er regelgiver av forskriften, er det naturlig at Kirkerådet som saksforberedende og iverksettende organ er fortolker av forskriften. Der døvekirker er etablert som egne stiftelser er det blant annet viktig å se til at døveprester og menighetsråd har tilstrekkelig adgang til å bruke kirken.

§ 6:

Samtykke til at det kan velges menighetsråd for døvemenighet som ikke er knyttet til en døvekirke, foreslås lagt til Kirkerådet. Etter gjeldende regler har samtykkemyndigheten ligget til departementet. Kirkerådet foreslår at myndigheten til å gi slikt samtykke videregittes til det samme organ som etter denne forskrift fastsetter organiseringen i § 1. Det vises til begrunnelsene gitt under § 1.

§ 7 annet punktum:

I annet punktum bør departementet byttes ut med Kirkerådet, fordi det vil være Kirkerådet som overtar departementets rolle i relasjon til Døvekirkenes fellesmøte.

I tredje punktum endres «en representant oppnevnt av Kirkemøtet» til «en representant oppnevnt av Kirkerådet», jf. Kirkemøtets vedtak om Kirkemøtets oppnevningsspraksis (sak KM 13/11).

§ 9 tredje ledd:

Det foreslås at departementet endres til Kirkerådet med samme begrunnelse som merknaden til § 7.

§ 10:

Kirkemøtet har tidligere fastsatt nærmere regler om sammensetning av og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet. Dette bør legges til Kirkerådet.

§ 12:

Ikrafttreden for forskriften settes til straks Kirkemøtet har vedtatt den. Fra samme tidspunkt oppheves tidligere forskrift.

II:

Kirkerådet bemyndiges til å foreta mindre endringer i regelverket.

Økonomisk-administrative konsekvenser

I brevet fra departementet av 17. februar 2014 heter det at delegasjonen ikke åpner for at «Kirkemøtet kan fastsette bestemmelser som gir stat eller kommune nye økonomiske forpliktelser. Forslaget har derfor ingen økonomiske konsekvenser. Administrative konsekvenser må dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.»

Kirkerådet kan ikke se at de foreslåtte endringer har økonomiske eller administrative konsekvenser.